

U nadležnosti Sektora za bezbednosnu politiku je praćenje globalnih i regionalnih kretanja iz oblasti kontrole naoružanja, neproliferacije oružja za masovno uništenje, kao i poslovi iz oblasti izvozne kontrole naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namene. U skladu sa svojim spoljnopoličkim ciljevima i prioritetima, Republika Srbija pažljivo prati međunarodne standarde i praksu u navedenim oblastima i redovno dostavlja izveštaje o ispunjavanju obaveza koje proizilaze iz relevantnih međunarodnih konvencija koje je Republika Srbija ratifikovala. Takođe, Srbija je uskladila zakonodavstvo u oblasti izvozne kontrole sa standardima Evropske unije.

1. Izvozna kontrola

Celokupna materija vezana za izdavanje dozvola za uvoz i izvoz, pružanje brokerskih usluga i tehničke pomoći, kao i osnova za kontrolu transporta i tranzita naoružanja i vojne opreme regulisana je Zakonom o izvozu i uvozu naoružanja i vojne opreme, koji je stupio na snagu 16. oktobra 2014. godine, dok su procedure vezane za izdavanje dozvola za uvoz i izvoz, pružanje brokerskih usluga i tehničke pomoći, transport i tranzit robe dvostruke namene regulisane Zakonom o uvozu i izvozu robe dvostruke namene, koji je stupio na snagu 8. novembra 2013. godine. Oba navedena zakona u potpunosti su usklađena sa standardima Evropske unije.

[Zakon o međunarodnim merama ograničavanja](#) usvojen je 4. februara 2016. godine. Ovim zakonom uspostavljen je pravni osnov za punu i efikasnu primenu međunarodnih mera ograničavanja koje donose međunarodne organizacije čiji je član Republika Srbija.

Republika Srbija je ratifikovala Ugovor o trgovini naoružanjem (Arms Trade Treaty - ATT) 29. oktobra 2014. godine. ATT predstavlja međunarodno pravni obavezujući dokument kojim se, na globalnom nivou, definišu kriterijumi, principi, parametri i novi standardi o kojima države članice treba da vode računa prilikom odobravanja dozvola za transfer konvencionalnog naoružanja. Njegov cilj je, između ostalog, da trgovinu naoružanjem učini što kredibilnijom, sam proces transparentnijim, ojača saradnju između država i svede na što manje moguću meru mogućnosti za ilegalnu trgovinu naoružanjem.

Vlada Republike Srbije je u aprilu 2008. godine usvojila Zaključak kojim je pokrenut pregovarački mehanizam za pristupanje Republike Srbije međunarodnim kontrolnim režimima za izvoz naoružanja i robe dvostruke namene. Republika Srbija je 30. aprila 2013. godine primljena u članstvo Grupe nuklearnih snabdevača (Nuclear Suppliers Group – NSG), međunarodnog kontrolnog režima koji se bavi izvoznom kontrolom nuklearnih materijala i robe dvostruke namene. Pregovori za pristupanje Vasenarskom aranžmanu (Wassenaar Arrangement – WA), međunarodnom kontrolnom režimu u oblasti izvozne kontrole naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namene, pokrenuti su 2009. godine i još su u toku. Republika Srbija je u martu 2017. godine podnela zahtev za članstvo i u Australijskoj grupi (Australian group – AG), neformalnom kontrolnom aranžmanu koji predstavlja forum grupe država koje, kroz harmonizaciju propisa u oblasti izvozne kontrole i razmenu informacija, teže da spreče širenje hemijskog i biološkog oružja. Nakon regulisanja članstva u pomenutim kontrolnim režimima, republika Srbija će pokrenuti proceduru i za članstvo u Kontrolnom režimu za raketnu tehnologiju (Missile Technology Control Regime – MTCR).

U sklopu svojih redovnih aktivnosti, Republika Srbija dostavlja informacije za registar

Ujedinjenih nacija o transferu konvencionalnog naoružanja, registar OEBS u vezi sa malim i lakim naoružanjem (Small Arms and Light Weapons – SALW), izveštaje o implementaciji Konvencije o zabrani ili smanjenju upotrebe nekih vrsta konvencionalnog naoružanja koje bi moglo biti posebno opasno ili bi moglo imati nediskriminatorne posledice (Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects – CCW), izveštaje o ispunjavanju obaveza iz Konvencije o zabrani upotrebe, skladištenja, proizvodnje i prometa protivpešadijskih mina i o njihovom uništavanju (Otavska konvencija), kao i izveštaje o primeni Ugovora o trgovini naoružanjem.

2. Streljačko (malo) i lako naoružanje (Small Arms and Light Weapons – SALW)

Republika Srbija je država strana najvažnijih međunarodnih instrumenata u oblasti borbe protiv ilegalne trgovine streljačkog (malog) i lakog oružja, poput UN Protokola protiv ilegalne proizvodnje i prometa vatrenog oružja, njegovih delova i municije, kao i Akcionog programa UN za sprečavanje, suzbijanje i iskorenjivanje ilegalne trgovine streljačkog i malog oružja. Republika Srbija je, pored 56 članica UN, bila jedan od kosponzora Rezolucije SB UN 2220 o streljačkom i lakom oružju, koja je usvojena 22. maja 2015. godine.

Vlada Republike Srbije je 19. juna 2019. godine usvojila drugu po redu Strategiju kontrole malog i lakog oružja za period 2019-2024 i Akcioni plan za sprovođenje Strategije za period 2019-2020 godine.

Republika Srbija je podržala zajedničku inicijativu Francuske i Nemačke (pokrenuta 2017. godine) koja je rezultirala usvajanjem „Mape puta za borbu protiv ilegalne trgovine, zloupotrebe i šverca malog (streljačkog) i lakog oružja na Zapadnom Balkanu“, na Londonskoj konferenciji zemalja Zapadnog Balkana, održanoj jula 2018. godine.

Prema nezavisnom istraživačkom projektu „Barometar transparentnosti“, koji izdaje „Small Arms Survey“, a koji obuhvata sve države čiji godišnji izvoz streljačkog i lakog oružja prelazi 10 miliona dolara, Republika Srbija se nalazi u prvih 5 država u svetu po transparentnosti izvoza streljačkog i lakog oružja.

3. Neproliferacija oružja za masovno uništenje

U cilju očuvanja nacionalne bezbednosti, poštovanja relevantnih rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija, međunarodnih konvencija i sporazuma, Republika Srbija dosledno sprovodi važeće norme u oblasti neproliferacije oružja za masovno uništenje (Weapons of Mass Destruction – WMD). S tim u vezi, Republika Srbija primenjuje obaveze koje proizilaze iz Rezolucije 1540 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija o sprečavanju širenja oružja za masovno uništavanje i sredstava za njihovo prenošenje, koja je usvojena 28. aprila 2004. godine, kao prva rezolucija SB UN koja izričito pominje zajedničke napore za suprotstavljanje pretnji međunarodnom miru i bezbednosti koja proističe iz širenja oružja za masovno uništavanje i sredstava za njihovo prenošenje. U skladu sa ovom rezolucijom, Vlada Republike Srbije usvojila je Nacionalni akcioni plan za njenu primenu, a formirana je i Radna grupa za njegovo sprovođenje, kojoj predsedava predstavnik Ministarstva spoljnih poslova. U toku je

postupak usvajanja Nacionalne strategije za sprečavanje širenja oružja za masovno uništavanje.

Republika Srbija je jedna od 193 države članice Organizacije za zabranu hemijskog oružja (OPCW). Međunarodna organizacija sa sedištem u Hagu je zadužena za sprovođenje odredbi Konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i o njegovom uništavanju (Chemical Weapons Convention - CWC), sa ciljem da se trajno ukloni ova vrsta oružja za masovno uništenje u svetu. Detalji o Organizaciji i Konvenciji su dostupni na linku <https://www.opcw.org/>. Republika Srbija je pristupila Konvenciji 2000. godine. U skladu sa obavezama iz Konvencije, donet je Zakon o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i o njegovom uništavanju ("Službeni glasnik RS", br. 36 od 15. maja 2009, 104 od 27. novembra 2013). Komisija Republike Srbije za sprovođenje Konvencije o zabrani proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i njegovom uništavanju koordinira rad nadležnih resora na sprovođenju obaveza koje proizilaze iz Konvencije i saraduje sa organima OPCW u Hagu. Ambasador Republike Srbije u Hagu je naš stalni predstavnik pri OPCW (<https://www.opcw.org/about-us/member-states/serbia>).

Od 2007. godine, Republika Srbija aktivno učestvuje u radu Globalne inicijative za borbu protiv nuklearnog terorizma (Global Initiative to Combat Nuclear Terrorism) čiji je osnovni cilj jačanje bezbednosti civilnih nuklearnih postrojenja, unapređivanje sposobnosti otkrivanja nuklearnih i drugih radioaktivnih materijala i supstanci u cilju sprečavanja nedozvoljene trgovine tim materijalima i supstancama, unapređivanja sposobnosti učesnica da istražuju, oduzimaju i uspostave siguran sistem kontrole nad nezakonitim posedovanjem tih materijala, kao i uređaja za njihovo korišćenje.

Republika Srbija je 2006. godine pristupila Inicijativi za bezbednost protiv proliferacije (Proliferation Security Initiative – PSI) čiji je cilj stvaranje globalne mreže za koordinaciju involviranih država na planu prevencije trgovine oružja za masovno uništenje.

Republika Srbija redovno dostavlja godišnje izveštaje o merama za jačanje poverenja (Confidence Building Measures - CBM) u vezi sa primenom Konvencije o zabrani biološkog i toksičnog oružja (Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on Their Destruction) i informacije u vezi sa primenom Rezolucije SB UN 1540. Takođe, kada je reč o aktivnostima u oblasti neproliferacije, Republika Srbija je potpisala i ratifikovala Međunarodnu konvenciju o sprečavanju nuklearnog terorizma, Ugovor o neširenju nuklearnog oružja (Nuclear Proliferation Treaty – NPT) Sporazum o garancijama (Safeguards agreements) sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju (MAAE), Konvenciju o fizičkoj zaštiti nuklearnih materijala (Convention on the Physical Protection of Nuclear Material), kao i amandmane na tu konvenciju.

4. Sporazum o podregionalnoj kontroli naoružanja

Republika Srbija je kao pravni sledbenik SR Jugoslavije, to jest Srbije i Crne Gore, dala značajan doprinos usvajanju i primeni Sporazuma o podregionalnoj kontroli naoružanja, potvrđujući time značaj koji pridaje regionalnoj saradnji u tako bitnoj i osetljivoj oblasti kontrole

naoružanja. Ovaj sporazum je potpisan u Firenci 14. juna 1996. godine, u skladu sa članom IV Aneksa 1-B Dejtonsko-pariskog opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Sporazumom su utvrđeni limiti za svaku od strana, to jest numeričko ograničenje za pet kategorija naoružanja koje se ograničavaju sporazumom – tenkovi, artiljerija (kalibra više od 75mm), oklopna borbena vozila, borbeni avioni i jurišni helikopteri. Takođe, njime su definisani mehanizmi i procedura za svođenje broja naoružanja koje se ograničava na dogovoreni nivo u cilju uspostavljanja i održavanja vojnog balansa u regionu. Ovaj sporazum se, međutim, ne odnosi na pitanja kvaliteta i usavršavanja naoružanja, te je u tom pogledu ostavljena mogućnost svim stranama da, u okviru predviđenih limita i dogovorenih procedura, preduzimaju mere koje smatraju neophodnim u cilju modernizacije svojih oružanih snaga. Obaveze i prava koje proizilaze iz Sporazuma pravno su obavezujuće. Kao rezultat odgovornog i doslednog pristupa u njegovoj primeni, ali i dostignutog visokog nivoa ukupnih kapaciteta za njegovu samostalnu primenu, strane su 2010. godine, uz podršku ličnog predstavnika predsedavajućeg OEBS za čl. IV, kao i država članica Kontakt grupe, zvanično otpočele proces prenosa vlasništva na strane, koji je i formalno okončan potpisivanjem amandmana 18. decembra 2014. godine.

Spisak Konvencija i međunarodnih ugovora iz oblasti kontrole naoružanja koje je Republika Srbija ratifikovala:

- Ugovor o trgovini naoružanjem (ATT)
- Protokol o zabrani upotrebe u ratu zagušljivih, otrovnih ili drugih gasova, kao i bakterioloških metoda ratovanja/Ženevski Protokol 1925 (Zakon o skidanju rezerve na Protokol usvojen je maja 2009. godine);
- Sporazum o neširenju nuklearnog naoružanja (NPT);
- Konvenciju o zabrani razvoja, proizvodnje i skladištenja bakteriološkog (biološkog) i toksikološkog oružja i njegovog uništavanja (BTWC);
- Konvenciju o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i o njihovom uništenju (CWC);
- Konvenciju o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (CPPNM);
- Konvenciju o sprečavanju nuklearnog terorizma;
- Ugovor o sveobuhvatnoj zabrani nuklearnih proba (CTBT);
- Konvencija o ranom obaveštavanju o nuklearnim nesrećama;
- Konvencija o pomoći u slučaju nuklearnih nesreća i radiološke opasnosti;
- Konvenciju o zabrani ili smanjenju upotrebe nekih vrsta konvencionalnog naoružanja koje bi moglo biti posebno opasno ili bi moglo imati nediskriminatorne posledice – tzv. nehumano naoružanje (CCW);
- Konvenciju o zabrani upotrebe, skladištenja, proizvodnje i prometa protivpešadijskih mina i o njihovom uništavanju (Otavska konvencija)
- 2001 Regionalni plan – Pakt za stabilnost;
- Program akcije UN za sprečavanje, suzbijanje i iskorenjivanje nedozvoljene trgovine malim oružjem i lakim naoružanjem u svim njegovim aspektima (UN PoA SALW);
- Protokol UN protiv nezakonite proizvodnje i trgovine vatrenim oružjem i njegovim delovima, komponentama i municijom, kojim se dopunjava Konvencija UN protiv međunarodnog organizovanog kriminala (UN FP);
- Haški kodeks ponašanja (HCoC) protiv proliferacije balističkih raketa;

- Režim kontrole raketne tehnologije (MTCR) (Srbija i Crna Gora je februara 2004. godine unilateralno prihvatila da se pridržava dokumenta MTCR „Oprema, softver i tehnologija“, od 30. maja 2003. godine i „Uputstva za važne transfere osetljivih projektila“ od 7. januara 1993. godine);
- Sporazum o podregionalnoj kontroli naoružanja/Sporazum iz Firence 1996.;
- Bečki dokument o merama za jačanje poverenja (CSBM);
- Dokument OEBS o malom i lakom naoružanju (SALW), kao i druge odgovarajuće odluke OEBS iz ove oblasti - o skladištenju konvencionalnog naoružanja; o lakim prenosnim sistemima protivazdušne odbrane MANPADS; o potvrdi krajnjeg korisnika (End User Certificate); o brokeringu i drugo

[Lista država, organizacija i drugih subjekata koje se nalaze pod režimom sankcija u skladu sa relevantnim rezolucijama usvojenim od strane Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija](#)